

## Bergur Ebbi (Island)

Narozen 1981, vystudovaný právník. Nastoupil kariéru řečníka, stand-up komika a spisovatele. Píše eseje, básně, divadelní hry a sloupky do novin, tvoří pro rozhlas a televizi. Zajímá ho propojení technologie a člověka: v prvotině *Stofuhiti, ritgerð um samtímann* (2017, Pokojová teplota, esej o současnosti) pitvá současná sociální média, zamýšlí se nad odvrácenou stranou neustálého propojení a jeho dopady na naši identitu, v další knize, *Skjáskot* (2019, Screenshoty), se pak dívá do budoucnosti. Píše úderné, apelativní texty, snaží se vyburcovat uondané konzumenty k zamýšlení nad tím, kam všichni společně směřujeme. Nezapře ale komika, základem anekdoty je podle něj překračování hranic. „Myslím, že výbušná síla vtipu, důvod, proč se smějeme, spočívá v tom, že se ocitáme na trošku tenkém ledě,“ říká.

ukázky přeložila Martina Kašparová

### SNADNÝ ÚKOL (z knihy *Stofuhiti, ritgerð um samtímann*, 2017)

Nikdy nebylo tak snadné se definovat.

Já sám se považuju za 12% emaře, 17% hipstera, 17% jocka, 7% hipíka, 15% nerda, 12% pankáče, 3% DNX, 2% lumberjacka, 17% gotika a 4% preppy, i když nejsem švédský demokrat nebo podobný zvrhlík.

Neprotestujte.

Takhle to vidím já. Nemůžete vklouznout do mojí kůže a vědět líp než já sám, co prožívám. Nežijeme v době, kdy definujeme jeden druhého. Já definuju sebe a vy zas sebe. Doba zážitků! Doba sebedefinování!

Jak se definujete vy? Nikdy nebylo tak snadné se definovat, takže to je ve své podstatě hračka. Možná by se našel nějaký titul v telefonním seznamu? Student, systémový analytik, sprinter? To jen tak střílím od boku, nenutím vás, abyste se řídili buržoazními představami a definovali se podle vaší profese, nebo dokonce spolkli i s navijákem to, co o vás tvrdí telefonní seznam, protože to je zastaralá kniha se zastaralou představou, že nějaká státní instituce vydá centralizovaný seznam informací, v němž jsou všichni roztrženi podle čísla a názvu povolání. Podle telefonního seznamu se ale klidně definovat můžete. Je to tak trochu retro. Pokud chcete žít svůj život jako křupan v polovině 20. století, je to vaše věc. Je to vaše volba, ne moje. Já definuju sebe a vy zas sebe.

Nikdy nebylo tak snadné se definovat. Jak se popisujete na sociálních sítích? Co píšete do políčka, které vyžaduje Povězte nám něco o sobě? Matka, bratr, fanoušek Václava Neckáře, projektový manažer softwarové společnosti? To musíte říct vy. Já vás neznám. Nemůžu se vžít do vaší představy o sobě. Nekladu na vás žádné požadavky. To vy se musíte postarat o vlastní definici. Já vám chci jen říct, že je to ve skutečnosti hračka.

Máte to plně ve svých rukou. Nikdy nebylo tak snadné se definovat. Vaše definice nemusí být smrtelně vážná. Může být jakákoli. Může být zkreslená. Můžete se definovat jako osoba,

kteřá se nedefinuje. To je v pořádku. Vaše definice nemusí být vtipná ani chytrá. Jenom musí vycházet od vás!

Nikdy nebylo tak snadné se definovat.

Je to hračka.

Vaše definice ani nemusí být trvalá. V tom spočívá dnešní svoboda, na rozdíl od dřívějška, kdy byli všichni uvěznění ve stejném sebeobrazu – někdy dokonce po celý život. Můj děda byl hospodář, stejně jako jeho táta, táta jeho táty, táta táty jeho táty a tak dále. Možná byli mnohem víc než hospodáři, ale nesměli to definovat. Rozhodlo se to za ně. Každopádně mohli být hospodáři. Moje babička byla hospodyně a stejně tak její máma a máma její mámy a máma mámy její mámy. Prostor pro jiné definice neexistoval. Žádné plátno, na které by mohly namalovat svůj sebeobraz. Teď je na malování místa dost. Nekonečně mnoho místa. Můžete črtat jeden sebeobraz za druhým a každý den si vybrat jinou tvář. Pokud chcete. Je to vaše volba.

Nemusíte být totéž, co vaši rodiče, a vaše děti nemusejí být totéž, co vy. Vaše rodina nemá nic společného s tím, jak se definujete vy. Definice musí vycházet od vás. Ani nemusíte být totéž teď, co jste byli před patnácti minutami.

Nikdy nebylo tak snadné se definovat. Doba zážitků! Doba sebedefinování!

Ani vás to nemusí nic stát. Kdysi bylo drahé se definovat. Museli jste si něco koupit, například nové auto, a jezdit s ním ulicemi sem a tam, dokud jiní lidé neřekli: „Hele, ten týpek jezdí pořád džípem, to bude určitě horal!“ To už není potřeba. Pokud jste horal, prostě to řekněte. Nestyďte se. Nikdo nemá důvod vám nevěřit, a kdyby vám snad někdo přece jen nevěřil, může vám to být jedno. Tohle je vaše definice, ne definice někoho jiného.

Nikdy nebylo tak snadné se definovat. Že jste lyžař? Ale ještě nikdy jste nestál na lyžích? Na tom nezáleží. Jestli chcete, prostě řekněte, že jste lyžař. Proč byste měl lhát? Nejde o to, co děláte, ale o to, co vám říká srdce. Jde o vaši naději a tu vám nikdo nevezme. Je zcela a plně vaše. Můžete být lyžař, kdykoli se vám zlíbí. I kdyby nebyl žádný sníh. Můžete být lyžař v červenci bez jediného mráčku na obloze, obklopený kulíky, můžete být sběrač bobulí v lednu. Pokud se tak chcete definovat, neváhejte.

Sběrač bobulí. Úžasné. Super!

Představte si, kolik swajpů, lajků nebo LOL byste dostali jen proto, že je to tak roztomilé a originální. Sběrač bobulí. Úžasná definice. Má to ale jednu vadu na kráse. Tahle definice nevyšla od vás. Chci slyšet vaši definici.

Nikdy nebylo tak snadné se definovat. Prostě něco řekněte. „Člověk“. „Homo sapiens, co se snaží užít si den“. „Mistr pekař“. Cokoli vás napadne. Je to hračka. Nikdo vás nestrká do žádné škatulky. Přesně to se neděje. Tak to bylo za starých časů. Právník, lékař. Škatulky na břehu potoka. Škatulky, jedna jako druhá.

Nic takového se teď neděje. Nejste škatulka. Můžete se definovat jako kruh, lichoběžník, zeměkoule, šířka, pára, černá díra, jednotka času, síla, váha, hloubka, hybnost nebo mlhovina.

Definice se ovšem nemusíte držet. Můžete ji měnit tak často, jak jen chcete. Můžete mít spoustu definic v jedné. Barack Obama se na svém Twitteru definuje jako otec, manžel, prezident a občan. Nedokáže si vybrat, co je nejdůležitější, a ani nemusí. Nikdy nebylo tak

snadné se definovat. Všechny nástroje a potřebná zařízení jsou na dosah ruky. Nemusíte skoro nic dělat. Nemusíte nic platit, plýtvat časem, dát v sázku svou pověst, dál se vzdělávat. Nemusíte dokonce ani vyjít z domu.

Je tak nehorázně snadné se definovat.

Je tu jen jedna podmínka a ta je vaší jedinou zodpovědností v životě.

Vždycky musí existovat nějaká definice. Nikdo vás od té zodpovědnosti nemůže osvobodit.

Musíte se definovat.

Jinak neexistujete.

## **ZNAMENÍ** (z básnické sbírky *Tími hnyttinnar er liðinn*, 2010)

Pamatuješ na ráno  
několik let zpátky  
kdy se všichni na Zemi vzbudili  
a na nebi viděli obrovské znamení?

Už jsem zapomněl  
jak bylo obrovské  
jako by někdo nebe  
počmáral tlustým černým fixem.

Bylo tak opravdové  
jako by bylo udělané na počítači  
Vzpomínám si, jak mě fascinovalo,  
ale netušil jsem, co znamená.

A co víc  
nevěděl jsem, jak se tohle znamení  
pojí se mnou nebo s mými myšlenkami  
nevěděl jsem, co si o něm myslet.

Nějakou dobu jsem poslouchal názory druhých  
objevil v nich spoustu dobrých postřehů  
hledisek a úhlů pohledu  
a respektoval je všechny stejně.

A když se kouknu na nebe teď  
žádné znamení už nevidím  
jenom mlhovinu názorů  
a ta mlha mě uspává.

## EXISTUJÍ LIDÉ (z fejetonu otištěného v deníku *Fréttablaðið*, 2018)

Existují lidé, kteří vstávají brzy ráno, poslouchají zprávy v sedm a z celého srdce doufají, že je všechno v nejlepším pořádku, že nikde nedošlo k žádnému námořnímu neštěstí a žádný zahraniční turista ve vnitrozemí nesešel z cesty. Existují lidé, kteří se každý den modlí nebo meditují a posílají energii druhým, dokonce i těm, jež nikdy nepotkali.

Existují lidé, kteří chodí do práce a jedí oběd s úsměvem na rtech. Nikdy si nestěžují na kantýnu ani na kuchaře a nikdy neprosí o nic extra. Existují lidé, kteří nevědí, co to jsou antioxidanty, je jim to jedno, a i tak se zájmem poslouchají, když o antioxidantech někdo mluví, ze zdvořilosti k mluvčímu.

Existují lidé, kteří svědomitě volají svým nejbližším, pamatují si data narozenin všech z rodiny a posílají krátké a výstižné zprávy s přáním všeho nejlepšího, aniž by jimi chtěli upozornit sami na sebe. Existují lidé, kteří se nikdy nedívají na televizi, zato tráví večery na telefonu a poslouchají druhé, jak mluví o svých nápadech a problémech. Existují lidé, kteří si pamatují jména většiny lidí, s nimiž se potkají, ale neočekávají, že si druzí budou pamatovat to jejich.

Existují lidé, kteří vědomě parkují daleko od vchodu centra služeb z úcty k těm, kteří by mohli spěchat víc. Existují lidé, kteří mají v lednici vždy jablečný i pomerančový džus, i když sami nepijí ani jeden, pro případ, že by k nim na návštěvu přišel někdo, komu chutná víc jeden než druhý. Existují lidé, kteří se posadí na své místo v letadle a myslí na zaměstnance, jejichž práce spočívá v tom dostat do letadla jejich kufr.

Existují lidé, kteří chápou ironii, ale přesto myslí to, co říkají, většinou vážně. Existují lidé, kteří si všimnou hlouposti ostatních, ale odolají pokušení ji odhalit. Existují lidé, kteří nepořizují fotky druhých a nezveřejňují je na internetu, aniž by se jich předem zeptali. Existují lidé, kteří si pečlivě žehlí oblečení, aby nevrtiskávali pomačkaný obraz sebe samých do vědomí svých spoluobčanů.

Existují lidé, kteří občas cítí úzkost, ale rozhodli se ji nesdílet s ostatními. Existují lidé, kteří vynakládají velké úsilí k udržení rovnováhy, aby nevnesli do společnosti zmatek. Existují lidé ze všech sociálních skupin, lidé všech pohlaví a ras, kteří svých cílů dosahují pílí a nevyvolávají přitom konflikt. Existují lidé, kteří pomáhají druhým, aniž by to bylo součástí nějaké osvětové kampaně, dobročinného teambuildingu nebo momentální euforie. Existují lidé, kteří přejí druhým ze srdce jen to nejlepší a radují se z jejich úspěchů.

Existují lidé, kteří nežijí pro žádná hnutí ani boje, ale trpělivě sledují společenské změny a zametou si před vlastním prahem dřív, než začnou chybné jednání vytýkat ostatním. Existují lidé, kteří nepředpokládají, že svět bude držet krok s nimi, ale naopak drží krok se světem a uvědomují si, že žádný člověk není schopný udělovat definitivní spravedlnost, že krev s sebou může nést jedině krev, že svět se mění navzdory lidské ješitnosti, a ne kvůli ní.

Lidé existují. Existují lidé, kteří neinicují války, a přesto pomáhají pozvednout národ z trosek. Existují lidé, kteří proudí světem jako voda. Průzračná a neměnná, vždy při zemi. Existují lidé, kteří bezpodmínečně dávají a bezpodmínečně milují a nedělají to ve jménu nikoho. Existují lidé, jejichž hrud' se pohybuje pouze v rytmu vlnek na hladině. Existují lidé,

kteří nemají nikdy poslední slovo, ale rozumí tichu, jež nastane po něm. Existují lidé, kteří po neúrodné zemi proudí jako vláha.

Existují lidé, kteří nejsou zamlklí, ale jsou vlídní. Jejich zpěv je všude. Existují lidé, kteří svým posluchačům nevyhrožují ani je nenutí k reakci pomocí narážek či jazykových prostředků. Existují lidé, kteří netouží po uznání a sami se nebojí. Takoví lidé existují a je jich spousta. Jen málokdy pro mě bylo ve společnosti něco těžšího než pochopit právě tohle. Protože tihle lidé jsou bezejmenní a nesdružují se ani pod křížem, ani pod půlměsícem, ani pod hashtagem. Jenom existují a vždycky existovali. Lidé existují.